

[Sigsgaard.]

meget modtagelige for tanker og ideer til forbedring af forslagene.

De foreslåede ændringer i kontrolloven går ud på at lette kontrollen med regnskabspligtige skatteyderes regnskaber og myndighedernes indkrævning og indsamling af materiale til krydsrevision.

Bestemmelserne om myndighedernes adgang til at foretage undersøgelser på stedet vanskeliggør i dag disse undersøgelser urimeligt og foreslås lempet. På samme måde er brugen af bestemmelserne om indkrævning af oplysninger om økonomiske forbindelser med ikke-navngivne skatteydere vanskeliggjort og foreslås lempet. De gældende bestemmelser om tilvejebringelse af oplysninger fra banker m. v. hindrer nærmest en effektiv ligning. Også de foreslås derfor lempet.

Sigtet med de foreslåede ændringer i straffeloven er at overføre straffebestemmelser for skattesnyderi fra kontrolloven til straffeloven samt at skærpe straffen for mere alvorligt skattesnyderi.

Straf virker nok ikke i almindelighed præventivt, men netop for bevidst og køligt tilrettelagt skattesnyderi tror forslagsstillerne, at den præventive virkning af skærpede straffebestemmelser vil være betydelig. Det er i øvrigt helt urimeligt, når den lille tyv i dag straffes hårdere end den store skattesnyder.

I Sverige har „Skattestrafflagutredningen“ foreslået skærpet straf for skattesnyderi med 6 års fængsel som maksimum.

I dag kontrolleres lønindkomster strengt, men indtægten af f.eks. aktier og obligationer kontrolleres yderst lemfældigt. Forslaget vedr. kontrollovens §§ 8A og 10 tilsigter at sidestille kontrollen med værdipapirer og lignende med lønkontrollen. Det skal bemærkes, at mange „sorte penge“ må antages at være anbragt i værdipapirer.

Forslaget til folketingsbeslutning vedrørende bogføringsloven tilsigter at skabe bedre mulighed for kontrol med erhvervsdrivendes — særlig detailhandelens — indtægter. Det bør dog suppleres med instruks til skattemyndighederne om at foretage hyppige kontrolindkøb, så bruttoavancen kan bedømmes. Den sættes i dag ofte for lavt, bl. a. fordi indtægtskontrollen i mod-

sætning til udgiftskontrollen er yderst lemfældig.

Kontrollen med overholdelse af skatte- og afgiftslovene varetages i dag — på en lidt tilfældig måde — af flere forskellige instanser. Dette er urationelt, og det foreslås derfor, at der oprettes ét fælles kontrolorgan. Forslagene bygger på kravet om ligestilling af skatteyderne. Som forholdene er i dag, må ikke-snyderne gennemsnitlig betale 2.000 kr. eller mere for snyderne. Det må der sættes en stopper for. Der må også kræves mindst lige så stærk kontrol med formuer og formueudbytter som med arbejdsindkomster.

Der tales i disse dage meget om økonomiske vanskeligheder. Det påstås endog, at lønmodtagernes beskedne og mangelfulde dyrtidsregulering skulle være årsag til inflationen. Dette har ikke meget med virkeligheden at gøre. Derimod er skattebedragerierne en alvorlig inflationsårsag. Et milliardbeløb, der skulle have været betalt i skat, pumpes i stedet af skattesnyderne ud i omsætningen.

Er det derfor inflationsbekæmpelse, regeringen vil, kan den roligt lade dyrtidsportionerne være i fred og i stedet tage fat på skattesnyderiet.

Den første sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 106) findes i tidenden sp. 3171, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1481).

Der var stillet 5 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der stillet følgende ændringsforslag:

Af *Kjær Rasmussen* og *Sigsgaard*:

Til § 6.

Ordene „sociale, sundhedsmæssige og arbejdsmarkedsmæssige anliggender“ ændres til: „sociale og sundhedsmæssige anliggender“.

Bemærkninger.

I overensstemmelse med de bemærkninger, venstresocialisternes ordfører fremkom med ved lovforslagets 1. behandling, finder forslagsstillerne ikke, at „arbejdsmarkedsmæssige anliggender“ bør høre under det sociale udvalg, jfr. også LOs henvendelse til folketingets socialudvalg, hvilken henvendelse er optrykt som bilag 2 i betænkningen.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de 3 følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om forsorgen for åndssvage og andre særlig svagtbegavede. (Vedrørende forsorgens administration m. v.).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 107) findes i tidenden sp. 3171, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1481).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om revalidering. (Vedrørende den centrale administration m. v.).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 108) findes i tidenden sp. 3171, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1481).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om børne- og ungdomsforsorg. (Vedrørende den lokale og centrale administration).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 109) findes i tidenden sp. 3172, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1481).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Niels Mørk: Ved førstebehandlingen efterlyste jeg oplysninger om indhold og finansiering af den socialreform, som disse lovforslag lægger op til. Det samme har vi gjort i udvalget, men desværre med et negativt resultat. Konkrete oplysninger om, hvad denne administrationsreform vil medføre af økonomiske og personalemæssige konsekvenser for staten, for kommunerne og for amterne, har vi intet konkret fået at vide om.

Den forrige regering indførte den gode regel, at der med ethvert lovforslag fulgte overslag over merudgifterne. Vi kunne have ønsket, at det også havde været tilfældet med disse lovforslag. Jeg tror, at mange skatteydere vil være interesserede i at få lidt at vide om, f. eks. hvad det store apparat, der nu skal bygges op ude i amterne, vil koste at etablere og at drive.

Det reelle indhold af en kommende reform skal jeg ikke komme nærmere ind på, men blot henvisé til vor særudtalelse i betænkningen. Jeg vil derimod gerne omtale nogle enkelte af de mange problemer, som udvalget har beskæftiget sig med.

Vi har drøftet en henvendelse fra LO, hvorefter man ønskede, at ordet „arbejdsmarkedsmæssige anliggender“ i § 6 skulle udgå. Mit parti var egentlig indstillet på at stille ændringsforslag i overensstemmelse hermed, men vi har renonceret herpå, da ministeren har understreget — også i betænkningen — at der ikke med dette lovforslag vil blive tillagt kommunerne nye opgaver inden for arbejdsformidlingen, idet de herhenhørende spørgsmål fremdeles forudsættes

[Niels Mørk.]

varetaget af den offentlige arbejdsformidling. Efter denne erklæring fra ministeren kan vi måske regne med, at al tale fra regeringspartiernes side om arbejdsformidlingens og A-kassernes kommunalisering ophører fremefter. Under henvisning til denne udtalelse fra ministeren vedrørende dette problem må jeg fraråde at stemme for det af hr. Kjær Rasmussen og hr. Sigsgaard uden for betænkningen stillede ændringsforslag til § 6.

Mit parti har været betænkelig ved oprettelsen af det i § 25 foreslåede kvalifikationsnævn. Efter lovforslaget skal dette nævn være rådgivende ved bedømmelsen af kvalifikationer hos ansøgere til de 14 topstillinger, der nu skal etableres ved amtskommunernes social- og sundhedsforvaltninger. Primærkommunerne har protesteret imod denne bestemmelse. Ministeren har fremsat et ændringsforslag til § 17, som betyder, at pligten til at blande nævnet ind i billedet kun omfatter den første besættelse af de omtalte stillinger. Vi kan gå ind for dette ændringsforslag.

Vi takker ministeren, fordi folke- og invalidepensionisternes kontaktudvalg nu bliver repræsenteret i selve styrelsesrådet.

I udvalgets bilag 43 har ministeren tilkendegivet, at den kreds af personer, som styrelsesrådet kan tilkalde ved behandlingen af enkelte spørgsmål, ikke bør afgrænses for snævert. Jeg vil gerne spørge ministeren, om dette skal forstås således, at styrelsesrådet skal være meget åbent for henvendelser udenfra.

Når vi har stillet ændringsforslag til § 7 vedrørende børne- og ungdomsværnet, skyldes det sagt kort, at vi er noget ængstelige for, at pladserne efter ministerens forslag ikke i alle tilfælde vil blive besat med personer, som har den fornødne indsigt i og interesse for dette meget vigtige arbejde. Vi mener, at vort ændringsforslag på en mere effektiv og medmenneskelig måde tilgodeser børne- og ungdomsværnets tarv.

Vore ændringsforslag vedrørende lovforslag nr. 107 om åndssvageforsorgen tilsigter at opnå større demokrati på arbejdspladserne. Det bliver ikke tilfældet efter lovforslaget, hvorefter et flertal af personalet holdes udenfor i de centrale og i de lokale råd.

Vedrørende lovforslag nr. 107 i dets hel-

hed må jeg henvise til vore bemærkninger i betænkningen. Vi har den opfattelse, at den nuværende styreform bør bevares indtil det tidspunkt, da forsorgen efter lovforslag herom bliver kommunaliseret. Når dette engang sker, forudsætter vi, at udgifterne til åndssvageforsorgen som nu afholdes af staten, ikke mindst af hensyn til ensartetheden.

Vi kan altså ikke nu give tilslutning til dette lovforslag, men vor endelige stilling vil vi tage ved tredjebehandlingen.

Jeg må beklage, at ministeren og regeringspartiernes repræsentanter i udvalget afviste vort ændringsforslag til § 26. I udvalgets bilag 14 spørger udvalget, hvilke dele af lovforslagene nr. 106-109 der bør gennemføres nu, såfremt man er af den opfattelse, at kun sådanne lovbestemmelser, som er af afgørende betydning for primær- og sekundærkommunernes deltagelse i påbegyndelsen af strukturændringen, er nødvendige. Svaret fra ministeren lyder:

„Hvis man derimod var af den opfattelse, at kun de bestemmelser, hvis snarlige ikrafttræden var af afgørende betydning, burde medtages i første omgang, måtte betydningen af en vedtagelse af følgende bestemmelser særligt fremhæves.“

Derefter nævnes 9 af lovforslagets paragraffer, men § 26 vedrørende sygekassernes kommunalisering nævnes ikke i denne forbindelse. Det er klart, at socialdemokratiet er tilhænger af at koordinere de sociale opgaver, men der er jo flere måder at gøre det på. Sygekasserne har med deres alternative helseforslag peget på en løsning, som i forhold til nu betyder en meget stærk koordinering af opgaverne, en løsning, som kan gennemføres hurtigt og med langt mindre omkostninger end ministerens forslag.

Det er vel også værd at notere i denne forbindelse, at efter lovforslaget forsvinder det folkevalgte element totalt ud af denne del af sociallovgivningen. I forvejen er det folkevalgte element ved kommunesammenlægningerne jo blevet stærkt reduceret. Jeg tror, at dette ekspertstyre, som vi bevæger os henimod, vil skade det folkestyre, det demokrati, vi alle ønsker at leve under.

At vort ændringsforslag skulle vanskeliggøre kommunernes dispositioner, kan jeg ikke se, al den stund enhver ved, at såvel

[Niels Mørk.]

amter som kommuner har hænderne fulde lang tid fremover blot for at klare de problemer, som kommunesammenlægningerne og anden lovgivning har medført. Disse problemer er både af økonomisk og personale-mæssig karakter. At forholdene er således, fremgår også af den henvendelse, som udvalget har modtaget fra primærkommunerne.

Jeg kan med min bedste vilje ikke se, at en eventuel kommunalisering af sygekasserne medfører beskæftigelsesmæssige vanskeligheder for sygekassernes funktionærer. Dette personale er som følge af den uddannelsesvirksomhed, som sygekasserne og personalets organisationer har gennemført over en lang årrække, fuldt ud på højde med kommunernes personale. Dertil kommer, at kyndige folk inden for det sociale område anslår, at man står over for en fordobling af den sociale medarbejderstab i den kommende tid. Saglig set mener jeg derfor ikke, at det er nødvendigt at gennemføre § 26 nu, i hvert fald ikke i den foreslåede udformning.

Når mindretallet har den opfattelse, at man bør vente med at tage stilling til en eventuel kommunalt administreret sygesikringsordning, indtil der foreligger et lovforslag om en offentlig sygesikringsordning, skyldes det bl. a., at folketingsudvalget ikke har underkastet sygekassernes helseforslag en selvstændig behandling. Dertil kan føjes, at de økonomiske konsekvenser af lovforslaget er ganske uoverskuelige for nærværende. På baggrund af at sygekasserne gennem tiden har løst væsentlige sygesikringsopgaver, hvilket anerkendes fra alle sider, mener mindretallet, at det vil være rimeligt endnu en gang at overveje, om ikke sygekasseorganet i ændret form med det folkelige styrelseselement, som står båg det hele, på en eller anden måde kan indbygges i det nye tryghedssystem, som det f. eks. er tilfældet i Norge og i Sverige.

Med disse bemærkninger kan jeg anbefale de af mindretallet, af socialdemokratiet, stillede ændringsforslag til vedtagelse. Skulle vore ændringsforslag blive stemt ned, vil vi ved tredje behandling redegøre for vor endelige stillingtagen, og af den grund vil jeg bede den højtærede formand om at få lovforslagene henvist til ny udvalgsbehandling mellem anden og tredje behandling.

Asger Jensen: Jeg synes, det er glædeligt, at vi om dette forslag til ny administrationsform af de sociale anliggender er nået så vidt til enighed i udvalget, at der kun er få punkter, der skiller. Det må også siges, at det har været en meget grundig udvalgsbehandling, hvilket bl. a. den fyldige betænkning viser; der har været stillet mange spørgsmål, og vi har fået svar på dem, sådan at man kan sige, at der er ikke noget, der i øjeblikket ligger uoplyst, så vidt det er muligt at forudse det.

Der er vel kun ét principielt spørgsmål, der skiller overhovedet, nemlig det, hr. Niels Mørk just omtalte vedrørende sygekasserne. Det siges her og er sagt ved andre lejligheder, at der hverken i kommissionen eller i folketingsudvalget har været en virkelig drøftelse af det af sygekasserne stillede forslag til et helsesystem. Det er dog lidt underligt, at man vil kritisere os andre for, at vi ikke drøfter et forslag, som vi ikke mener det er rigtigt at gennemføre. Det er ikke nær alle interesseorganisationer, der er repræsenteret i socialreformkommissionen, men det er netop sygekasserne, og så må man da kunne forlange, at de, som selv mener, at det er rigtigt, får det bragt frem til en sådan debat, at man kan sige, det bliver rigtig behandlet. Det kan hverken være formandens sag eller andre medlemmers sag. Derfor synes jeg, at den kritik er ganske overordentlig urimelig. Der er da ikke nogen, der kan komme og pånøde os andre at diskutere en ting, som vi ikke mener er relevant. Flertallet fremhæver i betænkningen, hvad der gør det u hensigtsmæssigt at have mere end dette enstrengede system, som det lidt forenklet kaldes, nemlig at der er en betydelig sammenhæng mellem dagpengeydelse, sygebehandling, husmoderafløsning, hjemmehjælp, hjemmesygepleje og kommunal sundhedspleje, iværksættelse af revalidering, begæring om folke-, invalide- og enkepension og optagelse på alderdoms- og plejehjem — trods nogle flere kommunale opgaver, som det kan komme i berøring med på dette område. Allerede heraf — hvis man da vil læse det — kan man nemt se, at der er en sådan berøring, at hvis man vil tage en stor afdeling ud for sig, så er der i hvert fald ikke mere tale om et enstrengt system. Efter at det var besluttet, at man ville gå ind for det enstrengede system i kommissio-

[Asger Jensen.]

nen, hvilket forslaget her bygger på, ville det være irrelevant at tage en drøftelse op på ny af, om man skulle have et flerstrengt system. Derfor synes jeg, det er ganske forståeligt, at diskussionen har formet sig, som den har.

Børneværnet kan man vel ikke sige at der er stor principiel uenighed om, men der er dog nogle praktiske ting, man ser lidt forskelligt på. Netop for også her at fastholde én samlet administration, siges det udtrykkeligt, at der skal være den samme administration for børneværnet som for socialvæsenet i øvrigt. Det er et spørgsmål, hvorvidt det er rigtigt med et specielt børneværnsudvalg. Jeg har i hvert fald en formodning om, at det må gå sådan, at den behandling, som skal finde sted i dette udvalg, mere og mere bør ske efter sagkyndig vejledning, sådan at udvalgets arbejde mere er administrativt, og i så fald ville der ikke være noget i vejen for, at der kunne være ét udvalg, der administrerede hele området. Nu er der jo stor interesse for det, man kalder det folkevalgte element, men jeg håber, at man ad videnskabelig vej kan finde frem til, hvordan man bedst hjælper disse børn, således at det ikke fremefter skal ske efter et følelsesprincip, som det nok, når det kommer til stykket, er meget usikkert at bygge på.

At der efter lovforslaget skal være et flertal af kommunalbestyrelsesmedlemmer, er jo velkendt og i hvert fald ingen urimelig ting. Det er ikke i det nye forslag sagt, at der både skal være mænd og kvinder i børneværnsudvalget. Jeg er ikke sikker på andet, end at den dag godt kunne komme, hvor man er nødt til at skrive, at der bør også være mænd i børneværnsudvalget, for så megen ligestilling må mændene nok have, at de har lov til at være med også på disse områder. Samarbejdet mellem amter og kommunalbestyrelser har været drøftet meget i udvalget, og det omtales også i betænkningen. Her er det jo i høj grad noget nyt, der bygges op, og det er rimeligt og forståeligt, at her kan være problemer, som man måske ser forskelligt på fra amter og fra kommunalbestyrelser, men ved et fornuftigt samarbejde mellem disse parter, som jeg ikke tvivler på kan etableres, skulle disse ting nok hurtigt gå i lave.

Der er stillet et lille ændringsforslag med

hensyn til planlægningen, hvor det understreges, at kommunerne bør komme med et oplæg, og så er det amterne, som har den endelige indflydelse på, hvordan planerne skal være. Det er nok en fornuftig ordning.

Der er også drøftet meget det problem, om de større kommuner, som selv har sagkyndig bistand, skal ind under de samme retningslinjer som kommuner, der ikke har denne sagkyndige bistand. Her tror jeg, man har fundet frem til det rigtige, idet man kun fastlægger et princip i loven, men gør det så smidigt, at dér, hvor man har denne sagkyndige bistand, vil man i høj grad bygge på den, sådan at der ikke skal finde dobbeltbehandling sted.

Med hensyn til kvalifikationsnævn, som vi nu er enige om på nær socialistisk folkeparti, tror jeg, det er en rimelig form, at man kun gør indhentning af en vejledende udtalelse obligatorisk ved den første ansættelse i amterne af en social leder. Derefter kan kvalifikationsnævnet fungere på den måde, at kommuner — enten det er primærkommuner eller amtskommuner — kan spørge dette nævn; det er jo muligt, at det kan få en fremtid for sig på den måde.

Som hr. Niels Mørk sagde, er der ikke i betænkningen røbet noget om socialdemokratiets endelige stilling til lovforslaget. Derimod er der en programmerklæring på en hel række punkter, som ikke har med styrelsesloven at gøre; det har man jo ret til at skrive. Men det var rart at vide, om socialdemokratiet dog ikke aktivt vil være med i opbygningen af den nye styrelse af socialvæsenet.

Hr. Niels Mørk spørger, hvad det koster. Enhver må vist erkende, at det er meget svært at sige, hvad en sådan administration vil koste, men vi ved da, at vi har de 100 mill. kr., som det koster at administrere sygekasserne, at begynde med til denne administration, så mon det skulle være nogen større økonomisk belastning nu at få det hele rationaliseret på denne måde.

Jeg skal hermed på det konservative folkepartis vegne anbefale, at man stemmer for de af ministeren stillede ændringsforslag, men stemmer imod de af mindretallene stillede ændringsforslag.

Holger Hansen: Jeg skal ikke gøre noget forsøg på at gennemgå den overordentlig

[Holger Hansen.]

omfattende betænkning, men vil henvise til den og understrege, at denne betænkning jo, så omfattende som den er, nok vil blive læst og også læst med interesse de steder, hvor denne nye administration nu skal opbygges. Folketingsudvalget har på vigtige områder fundet det rigtigt at klargøre, hvilke tanker der har ligget bag de forslag og de ændringsforslag, der nu er til behandling i dag. Jeg vil godt gøre nogle enkelte bemærkninger om visse af de vigtigere spørgsmål, som er fremdraget i form af ændringsforslag, der er tiltrådt af flertallet eller af udvalget, eller som er stillet af mindretal.

Vi fra venstre fastholder forslaget's bestemmelser om børne- og ungdomsværnets sammensætning. Vi finder, det er rigtigt, som det er fremhævet i forslaget's bemærkninger, at der er behov for større sammenhæng imellem behandlingen i socialudvalg og i børneværn, og vi finder videre, at vi ved det foreslåede bevarer den værdifulde tradition, i hvert fald foreløbig, at det er muligt for kommunalbestyrelsen at udpege mennesker uden for dens midte til at være med i administrationen af disse vigtige spørgsmål.

Også jeg vil ligesom hr. Asger Jensen gerne gøre et par bemærkninger om ændringsforslag nr. 2, hvorved planlægningsbestemmelserne foreslås ændret i forhold til forslaget. Denne ændring er, når man læser den, tilsyneladende meget lille; det er svært at få øje på, hvad det egentlig drejer sig om. Men dykker man ned i betænkningen, viser det sig, at det, der har været folketingsudvalgets og ministerens mening med ændringsforslaget, har været at understrege kommunens centrale placering i planlægningsproceduren, at understrege, at det er herfra, udspillet skal komme. Det er altså ikke en planlægning, der skal trykkes ned fra oven, det skal være noget, som kommunen først og fremmest har initiativet og udspillet til.

Jeg kan om kvalifikationsnævnet henholde mig til det, hr. Asger Jensen sagde for et øjeblik siden. Vi er positive over for det ændringsforslag, der er stillet, og tror, at vi hermed lukker op for en udvikling. Tiden vil vise, hvorvidt muligheden vil blive benyttet. Her forpligter vi altså amtskommunerne til i deres førstegangsudnævnelser at

høre dette kvalifikationsnævn, og så må tiden vise, hvor meget kommunerne vil benytte sig af det fremefter.

Til det socialdemokratiske ændringsforslag til § 26 om sygekasseproblematikken kun den bemærkning, at jeg tror, det er rigtigt, at denne sag nu gøres færdig. Det er rigtigt såvel over for sygekasserne, over for sygekassernes personale som over for de kommuner, der i fremtiden skal administrere sygesikringsordningen. Derfor ønsker vi at fastholde forslaget's tekst og må anbefale at stemme imod ændringsforslaget til § 26.

Med hensyn til lovforslag nr. 107 om åndssvageforsorgen og de to ændringsforslag, der er stillet hertil af socialdemokratiet og SF om en udvidelse af medlemsantallet i det centrale vejledende råd og de lokale vejledende råd blot dette, at vi finder ikke, at den løsning eller det forsøg på en løsning, der her præsenteres i form af ændringsforslag, gør lovforslaget bedre, tværtimod. Vi har i udvalget meget grundigt drøftet dette problem og også søgt at finde veje, der måske kunne løse problemet anderledes, end det er sket ifølge lovforslaget, men det er ikke lykkedes. Jeg synes ikke, at vi i de drøftelser, vi har haft, har kunnet finde bedre veje end dem, der er angivet i ministerens forslag, og derfor vil jeg anbefale, at vi stemmer imod de af mindretallet stillede ændringsforslag, ligesom jeg anbefaler, at tinget stemmer imod det ændringsforslag uden for betænkningen, som er stillet af VS.

Valbak: Det havde jo været meget tilfredsstillende, om vi her ved andenbehandlingen af disse meget vidtrækkende ramme-love kunne have indskrænket os til at ytre glæde over opnået bred enighed. Helt så langt nåede vi jo ikke igennem udvalgsbehandlingen, men af betænkningen vil man dog se, at der er opnået enighed så langt og så bredt, at man kan betegne det foreløbige resultat som over forventning.

Regeringspartierne og SF er således enige i alle hovedtrækkene, og hvad angår socialdemokratiets medlemmer, vil jeg henvise til mindretalsudtalelsen i betænkningen, hvor der står:

„at mindretallet kan tilslutte sig flertallets bemærkninger om nødvendigheden af en koordinering af de sociale opgaver.“

Der er altså bred enighed mellem alle de

[Valhak.]

udvalgsberettigede partier i det grundlæggende spørgsmål. På den baggrund vil jeg udtale optimistisk tro på, at vi inden enden på denne sags behandling har mulighed for at markere en endnu bredere enighed om det konkrete lovforslag, end det er muligt at gøre i dag.

I udvalget var der ikke bare fuldstændig enighed om nødvendigheden af en koordinering af de sociale opgaver, men også om, at der bør være en nær sammenhæng mellem social- og sundhedsvæsenet. Ja, udvalget er endda gået så vidt som til at anbefale, at der arbejdes videre med spørgsmålet om, hvorvidt den nære sammenhæng mellem sundheds- og socialområderne bør få organisatoriske konsekvenser på et eller andet tidspunkt i fremtiden. Personlig er jeg ikke i tvivl om, at udviklingen en dag vil stille os over for nødvendigheden af organisatoriske ændringer her, som letter samordningen af den sociale og sundhedsmæssige indsats.

I lys af denne udvikling er det derfor logisk, synes jeg, at fastholde regeringsoplægget, hvorefter det, vi bør nå i denne fase, må være at få samling i toppen på alle de sociale administrationsområder, og tilsvarende ulogisk må det være at stemme for mindretallets forslag om at holde en af de store forsorgsgrene, nemlig åndssvageforsorgen, udenfor i denne omgang.

Udvalget har fra LO modtaget en henstilling om, at ordene „arbejdsmarkedsmæssige anliggender“ udgår af § 6 i lovforslag nr. 106. Kommunens sociale udvalg skulle herefter som sit forretningsområde efter formuleringen alene have de sociale og sundhedsmæssige anliggender. Det er meget tilfredsstillende, at udvalget har været helt enig om ikke at følge henstillingen. Det er tungtvejende grunde, som er givet i betænkningen for at bevare ordlyden af § 6 fuldt ud som foreslået af ministeren, lige så tungtvejende som de grunde, der er for, at LO som foreslået og også tiltrådt bør have sæde i nogle af de betydningsfuldeste organer, som oprettes, bl. a. det centrale styrelsesråd.

Disse bemærkninger leder over i et emne, der i høj grad har at gøre med arbejdsmarkedets forhold, nemlig det felt, der hedder erhvervsmæssig revalidering. Udvalget har været meget optaget af et endnu uafklaret, men yderst vigtigt spørgsmål, nemlig forde-

lingen af opgaverne mellem kommuner og amt og koordineringen af aktiviteterne de to steder imellem. Revalideringsarbejdets rette fordeling og koordinering er en særlig kompliceret sag, dels fordi revalideringscentrenes opgaver antagelig ender med at blive fordelt mellem amt og kommuner, dels fordi en tredje faktor indgår, nemlig arbejdsformidlingen og dens medvirken.

I forbindelse med revalideringslovens gennemførelse for nu snart et tiår siden oprettedes ved revalideringscentre og korps af revalideringskonsulenter til at varetage den erhvervsmæssige og den sociale rådgivning, støtte og planlægning, og i arbejdsformidlingen et korps af arbejdskonsulenter, som skulle være til rådighed i arbejdet, herunder ved placering i arbejdsforhold. Fra flere revalideringspraktikers side blev der advaret mod den arbejdsfordeling, som af grunde, jeg ikke her skal komme ind på, blev aftalt dengang. De undersøgelser, socialforskerne siden har gjort for socialreformkommissionen, bekræfter denne kritiks berettigelse, og til overmål bekræftes den nu også af en undersøgelse, som erhvervsfolk har foretaget ved at spørge erhvervsvirksomheder over hele landet. Undersøgelsen findes refereret i februarnummeret 1970 af arbejdsdirektoratets publikation „Nyt fra arbejdsdirektoratet“.

Jeg har draget denne side af revalideringsproblematikken frem for på den måde at motivere et ønske til ministeren om at drage omsorg for, at man tager spørgsmålet op i dets fulde bredde, altså også den side, der vender over mod arbejdsformidlingen, såvel i socialreformkommissionen som andetsteds, når man i den kommende tid skal til at overveje, på hvilken måde revalideringsvæsenet bør indpasses i de nye rammer.

Mit parti kan acceptere det ændringsforslag, der vedrører kvalifikationsnævnet. Det sker for det første under indtryk af det almindelige ønske om at få foretaget en ændring af bestemmelsen på baggrund af udefra fremsatte ønsker om fuldstændig fjernelse af bestemmelsen, dernæst fordi det væsentlige sigte med bestemmelsen fastholdes: der ned sættes et permanent nævn, som såvel amter som kommuner efter behov og efter ønske kan benytte som rådgivende organ. Jeg håber og tror, at mange både nye kommuner, mindre kommuner og etablerede kom-

[Valbak.]

muner vil gøre brug af den sagkyndighed, som bliver samlet i nævnet, at nævnet kort og godt vil blive en reklame for sig selv.

Under førstebehandlingen annoncerede jeg, at jeg ville tage spørgsmålet om udgifterne ved revaliderings- og pensionsnævnets virksomhed op i udvalget. Efter lovforslagets § 18 skal udgifterne jo afholdes af staten, men med det amtslige socialcenter som sekretariat. Jeg skønnede, at bestemmelsen i bedste fald ville medføre et pedantisk posteringsbesvær, i værste kimen til en bureaukratisk dobbeltadministration. Det er ikke lykkedes at overbevise udvalget som helhed om, at det vil gå sådan, eller om, at det gør så meget, hvis det går sådan. Selv er jeg blevet bekræftet i overbevisningen om, at bestemmelsen vil blive til ulempe; af et af de mange bilag, vi har fået, fremgår det nemlig, at direktøren for revaliderings- og forsorgsdirektoratet har præcis den samme opfattelse. På baggrund af, at ministeren i udvalget stillede sig åben over for en ændring af bestemmelsen, vil jeg tage mig den frihed at foreslå ministeren at have bestemmelsens virkning i praksis under observation i de nærmest kommende år.

Mit parti kan ikke tilslutte sig det socialdemokratiske forslag om en ændring af lovforslagets § 26. Der er givet begrundelse herfor i betænkningen, og jeg skal derfor som ved første behandling kun fremhæve hensynet til kommunernes mulighed for i god tid at forberede sig på de nye opgaver samt hensynet til sygekassernes ledelse og til sygekassernes personale. Jo før personalet ved besked om, hvor de står, jo bedre en udgangsposition har de for at få igangsat forhandlinger med kommunerne om tilrettelæggelsen af en hensigtsmæssig overgang, om deltagelse i kommunale optrænings- og omskolingskurser osv.

Må jeg i øvrigt endelig sige, at lovforslaget som helhed bygger på forudsætningen om en organisatorisk samling af sociale opgaver og af de sundhedsmæssige opgaver, som i dag varetages af sygekasserne. Regeringsforslaget bygger kort sagt på socialreformkommissionens flertalsforslag. Hvis vi gik med på mindretalsforslaget, ville vi skabe tvivl om, hvorvidt vi mente noget med de foregående paragraffer; på den måde ville vi komme til at stå og skræve så

vidt, at bukserne ville sprække, og det ville ærlig talt, synes jeg, se noget sjusket, vel endda mindre anstændigt ud, i hvert fald i disse omgivelser.

Med disse bemærkninger og med de bemærkninger, fru Grethe Philip om lidt vil komme med om børne- og åndssvageforsorgen, skal jeg anbefale forslagene nr. 106 og 109 til videre velvillig behandling, og jeg skal anbefale at stemme for de ændringsforslag fremsat af socialministeren, som knytter sig til de to lovforslag.

Grethe Philip: Efter regeringens forslag vil børneværnsudvalget fremtidig kun få med de individuelle sager at gøre, medens de mere generelle spørgsmål vedrørende f. eks. institutionsoprettelse og -drift går over på social- og sundhedsudvalget. I det radikale venstre lægger vi stor vægt på, at der som hidtil kan indvælges mennesker uden for kommunalbestyrelsen i børne- og ungdomsværnet.

Derimod har vi ikke fundet det nødvendigt, at det udtrykkelig i loven siges, at der bør sidde både kvinder og mænd i udvalget. Bestemmelsen er i sin tid indsat for at få kvinder med ind i disse udvalg. Udviklingen er i de senere år lykkeligvis gået i retning af, at mænd i stigende grad interesserer sig for og også har fået indsigt i de spørgsmål, som vedrører børn, der af en eller anden grund har vanskeligheder i deres hjem. Dermed mener jeg, at det ikke længere er helt så påkrævet, at der altid er kvinder med i udvalget, men vi har dog i betænkningen peget på, at vi forventer, at man ude i kommunerne vil søge, så vidt det er muligt, at sikre, at der kommer både mænd og kvinder med.

Under udvalgsdrøftelserne omkring ændringerne i åndssvageforsorgsloven har vi været enige om, at det var uhyre vigtigt at få repræsentanter for personalet med i det vejledende råd vedrørende åndssvageforsorgsspørgsmål. Vi mener, det er overordentlig vigtigt, at de mennesker, der i det daglige har med åndssvageforsorgens klientel at gøre, med deres pleje og med deres behandling, får lejlighed til at komme frem med ønsker, forslag og ideer, der er opstået under deres arbejde, og som tilsigter at forbedre de åndssvages forhold. Men vi mener, at dette i nogen grad ville forflygtiges, hvis der udpeges en perso-

[Grethe Philip.]

nalerepræsentant fra LO med den risiko, jeg ikke synes man kunne se bort fra der kunne ligge deri for, at hensynet til rent personale-mæssige forhold ville komme til at stå i forgrunden.

Både i folketingsudvalget og inden for alle kredse, der på en eller anden måde er knyttet til åndssvageforsorgen, har der, siden lovforslaget er blevet fremsat, været en hel del drøftelser af ministerens forslag om at ophæve den nuværende bestyrelse og i stedet inkorporere åndssvageforsorgen i den centrale ledelse i den nye socialstyrelse. Ængstelsen er bl. a. gået på, at man mente, det muligvis kunne virke forsinkende og forhalende på udbygningen af åndssvageforsorgen, en udbygning, der har været meget kraftigt i de år, den nugældende lov har eksisteret, men som man dog mener bør fortsætte i samme tempo i en lang årrække fremover.

Jeg deler ikke den frygt, der har været fremme for, at den nye lov skulle forsinke den udvikling, som jeg også selv mener er overordentlig påkrævet. Tværtimod er jeg tilbøjelig til at mene, at det for åndssvageforsorgens klientel kan være af betydning, at der sker en større samarbejdning med andre sociale områder.

Der er nylig i Socialt Tidsskrift offentliggjort en artikel af en af sociallederne ved de store centre, hvor han gennemgår en hel række problemer vedrørende de åndssvage og deres stilling i relation til andre sociale grupper, og jeg mener, at jeg ud fra denne artikel også kan få støtte i tankerne om, at det er vigtigt i årene fremover, at vi ikke i for høj grad isolerer de åndssvage som en særlig gruppe, men at vi overalt, hvor det er muligt, forsøger at få en tilnærmelse til andre sociale områder. Jeg tror også, at en hel del af de åndssvage selv — det gælder jo navnlig dem, der ligger i den intelligensmæssigt set højere gruppe — vil være interesseret i det.

Jeg kan med disse ord anbefale at stemme for de ændringsforslag, der er stillet af ministeren, mens vi ikke kan gå ind for de ændringsforslag, der er stillet fra anden side, som jeg altså må anbefale at stemme imod.

Kurt Brauer: Her står vi så ved slutningen af arbejdet med de styrelseslove, som

skal danne rammen om det sociale arbejde i Danmark i fremtiden.

Jeg udtalte ved første behandling frygt for, at disse rammer skulle blive så snævre, at de kom til at virke som fængsler for det sociale arbejde, og jeg må gentage mine advarsler. Lad os aldrig forfalde til at betragte dette skrøbelige stillads som noget færdigt eller noget etableret, som ikke må lade sig rokke. Jeg kender efterhånden socialministeren så godt, at jeg ved, det ikke bliver hendes skyld, hvis noget sådant sker, men jeg må understrege, at det kræver også både mod og viljestyrke at bryde overtvært med vanetænkning og fordomme på det sociale område. Man må ønske ministeren held og lykke i det videre arbejde med udformningen af rammerne for det sociale arbejde.

Inden jeg går over til at behandle de detaljer, som lovforslaget kan give anledning til bemærkninger om, vil det vel være på sin plads at komme med et par mere principielle betragtninger, for som socialist er man unægtelig i en noget absurd situation. Her, midt i et samfund, hvis hele fundament er asocialt, hvor man står sikrest, når man træder på andre, hvor profitmotivet er den anerkendte drivmekanisme, midt i dette samfund har man af medlidenhed med ofrene for vanviddet etableret sådan en dims, man kalder socialpolitik, og så venter man, at her kan vi alle fylkes, og, ak ja, det kan vi jo også, men noget slemt lapperi er og bliver det at give sig af med socialpolitik her i landet. For hver dag bliver det mig stadig mere ubegribeligt, at ikke hele socialudvalget med formanden i spidsen har søgt optagelse i SF. Men det kommer nok; det er jo forstandige mennesker alle sammen.

Nu til de enkelte ting, der skal stemmes om i dag. Venstresocialisterne har stillet et ændringsforslag uden for betænkningen til lovforslag nr. 106, der går ud på, at kommunerne ikke må beskæftige sig med arbejdsmarkedsmæssige anliggender. Det forekommer mig lidt pinligt, at hr. Sigsgaard og hr. Kjær Rasmussen vil lægge navn til noget i grunden så dybt reaktionært. Både socialdemokraterne og jeg selv har naturligvis interesseret os gevaldigt i udvalget for at bore i dette spørgsmål og få afklaret, om der nu er ved at ske et forsøg på ad bagdøren at stjæle A-kassernes administration fra fagbevægelsen, og vi har jo fået tilstrækkeligt

[Kjært Brauer.]

med garantier for, at det ikke er det, der er meningen. Men så kommer altså hr. Kjær Rasmussen og hr. Sigsgaard med et forslag om, at kommunerne ikke må beskæftige sig med arbejdsmarkedsmæssige anliggender. Jeg må anbefale tinget at stemme imod dette ændringsforslag. Jeg synes, det er en forkastelig tanke at ville prøve at skille det arbejdsmarkedsmæssige fra det sociale. Hvis hr. Kjær Rasmussen og hr. Sigsgaard var gået ud til deres kontakter i fagbevægelsen, hvis de har sådan nogle, og havde forsøgt at provokere denne landets største forbrugerorganisation til at gå aktivt ind i socialpolitik, til at forsøge at virke rundt omkring i kommunerne for netop en sammenblanding af arbejdsmarkedspolitik og socialpolitik, forsøgte at gøre sig gældende som forbrugerorganisation — hvis det var et sådant forslag, vi havde til behandling fra venstresocialisterne i dag, havde jeg kunnet stemme for det, for det må være den rolle, fagbevægelsen skal påtage sig i social henseende, og jeg kan give dem ret, som siger, at fagbevægelsen har svigtet et langt stykke ad vejen dér. Men dette, som hr. Sigsgaard og hr. Kjær Rasmussen lægger på bordet foran os, må jeg anbefale at man stemmer ned.

Ændringsforslag nr. 1 til lovforslag nr. 106 er stillet af socialdemokraterne, der ønsker lægmandsrepræsentationen i børne- og ungdomsværnet gjort stærkere. Jeg har altid haft lidt vanskeligt ved at få øje på denne lægmandsinstitutions store fordele. Der tales om indsigtfulde, om folk, som må formodes at have indsigt, osv.; der er ikke skabt nogen garantier for, at de skal have det, vi har ikke lavet nogen uddannelses- tvang, og det, som vel meget ofte bliver resultatet, er, at de næste på listen, de, som ikke kom i kommunalbestyrelsen, så bliver anbragt på disse poster. Uden at jeg tør afskaffe instituttet sådan helt generelt, har jeg almindelig mistillid til det, man kalder „de indsigtfulde“. Samtidig har jeg ikke kunnet få udvalget med til at garantere, at embedsmændene, de uddannede professio-

nelle sagsbehandlere inden for de sociale områder, får ret til sæde i udvalget, f. eks. i børne- og ungdomsværnet; jeg skal henvise til SFs særudtalelse i betænkningen herom.

Ændringsforslag nr. 3 er tiltrådt af et flertal og drejer sig om kvalifikationsnævnet. Det skal nu efter forslaget kun høres ved førstegangsbesættelse af stillingerne, og det må ærgre ministeren, at ikke andre end jeg vil holde fast ved hendes oprindelige forslag. Jeg synes, at ministerens forslag var udmærket, jeg kunne have haft lyst til at udvide det en smule, så at man på endnu flere trin skulle høre et sådant kvalifikationsnævn, men nu kommer altså det andet forslag. Jeg må anbefale, at man stemmer imod det af et flertal tiltrådte ændringsforslag nr. 3.

Ændringsforslag nr. 4 afslører, at socialdemokraterne ikke kan finde deres sygekasseben; om det er, fordi de har så mange af dem, at de farer vild i dem, ved jeg ikke, men vi kan i hvert fald fra socialistisk folkepartis side ikke være med til socialdemokraternes ændringsforslag nr. 4. Vi går imod det af de grunde, som er anført i betænkningen, og har vel nok først og fremmest haft de ansatte i sygekasserne i tankerne, da vi gik imod det. Nu må denne diskussion snart være slut. Hvis man synes, der ikke har været ført en tilstrækkelig tilbunds-gående debat om helseforslaget, kunne det — kunne, siger jeg — skyldes, at helseforslaget ikke har haft en sådan karat, ikke har været så interessant, at nogen har haft mod på at deltage i en særlig tilbunds-gående debat om det. Det kunne jo være årsagen til det.

Til lovforslag nr. 107 er der stillet ændringsforslagene nr. 1 og 2, som den socialdemokratiske ordfører allerede har omtalt. Jeg skal blot tilføje, at socialistisk folkeparti agter at stemme for lovforslaget, selv om vi ikke skulle få vedtaget disse ændringsforslag. Det repræsenterer trods alt et fremskridt, når hensyn tages til de bemærkninger, der er knyttet til det i betænkningen.

Om betænkningen som helhed, som den nu fremtræder, kunne der være det at sige,

[Kurt Brauer.]

at den i hvert fald for mig har givet anledning til overvejelse af, om ikke vor redaktion af betænkninger er temmelig forfejlet. Denne betænkning må nu formodes at skulle ud til tusindvis af mennesker, som skal blade i den, skal kunne finde rundt i den; jeg tænker slet ikke på det rent typografiske, på de fejl, der er i den, som nok skyldes den hast, hvori den er blevet fremstillet; jeg tænker på hele måden, den er bygget op på: der mangler f. eks. stikordsregister, og den er kort og godt temmelig svær at finde rundt i — jeg tror i øvrigt, det gælder en række andre betænkninger, der afgives herinde. Jeg håber, at man på rette sted vil overveje at gøre noget ved dette forhold.

Hvad angår socialistisk folkepartis særudtalelse i betænkningen, har jeg ikke mange ord at føje til den, jeg skal blot opfordre til, at folk læser den, og så kunne jeg tænke mig særlig at henlede opmærksomheden på det afsnit, SF har om uddannelserne. Jeg vil tillade mig at efterlyse en tilkendegivelse fra ministeren om, hvad vi kan vente os på dette felt. Spørgsmålet bliver stadig mere brændende, stadig mere aktuelt, socialarbejdernes forskellige organisationer interesserer sig mere og mere for det, man mærker på de møder, man kommer til, at der er et levende behov for, at vi her fra folketinget på et eller andet tidspunkt kommer med et udspil på socialuddannelsesområdet.

Vi slutter vor særudtalelse med at tilkendegive, at vi er for disse love, men som man vil have hørt af det foregående, er det med nogen betænkelighed, fordi så mange store spørgsmål stadig henstår ubesvaret.

Kjær Rasmussen: Under førstebehandlingen af disse lovforslag gjorde vi opmærksom på, at de arbejdsmarkedsmæssige anliggender, som er nævnt i lovforslag nr. 106, § 6, intet har at gøre i sammenhængen. Vi kan stadig væk ikke acceptere, at de arbejdsmarkedsmæssige anliggender skal høre under det sociale udvalg, derfor har vi stillet vort ændringsforslag uden for betænkningen.

Som man ser, foreslår vi, at ordet „arbejdsmarkedsmæssige“ udgår af den i § 6 nævnte sammenhæng. Skrivelsen fra LO, der er optrykt som bilag 2 til betænkningen, giver udtryk for de samme tanker. Forstå-

ligt nok er man fra landsorganisationens side nervøs for, at koordinationen slås i stykker på det arbejdsmarkedsmæssige område, hvis det sociale udvalg skal til at føre arbejdsmarkedspolitik, og det er jo det, der vil blive realiteten på trods af, hvad der står i bemærkningerne til lovforslaget osv.

Intentionerne bag bl. a. § 6 i styrelsesloven havde jeg lejlighed til at kommentere under førstebehandlingen og skal ikke gentage det her, men jeg synes dog lige, der er grund til at erindre sig, at kommunens sociale udvalg bl. a. skal tage sig af den almene bistandsvirksomhed, der bliver brug for ved oprettelse eller nedlæggelse af arbejdspladser i kommunen. Jeg synes, det skulle være til at få øje på, at det sociale udvalg altså bl. a. er tiltænkt rollen som en slags bydreng for arbejdsgiverne. Kommer der en fabrik til kommunen, bliver det det sociale udvalgs opgave at sørge for husly til tilrejsende arbejdere, og så kan man jo prøve at gætte sig til, om disse vil få anvist telte, skurvogne eller lejligheder. Jeg tror ikke, det vil være svært for det høje ting at gætte, hvilket af de tre opholdssteder der er det mest sandsynlige.

Vores opfattelse er den, at der simpelt hen skal være lejligheder til rådighed i det øjeblik, samfundet tillader, at arbejdere deporteres fra den ene ende af landet til den anden. Det må dog være et minimumskrav.

Så kunne man sige: ja men det er store fordringer i forbindelse med dette forslag. Ja men et politisk partis holdning skal jo dog trods alt ses i sammenhæng. Dette er jo ikke noget, vi siger løsrevet, det er noget, vi har ladet indgå i de overvejelser, som vi i øvrigt har gjort os om, hvilken politik der skal føres her i landet.

Jeg har her opholdt mig ved den bolig-mæssige side af sagen. Der er andre, men jeg synes, at netop spørgsmålet om bolig til tilrejsende arbejdere viser, at det sociale udvalg for mange kommuners vedkommende vil blive en slags ekspeditionskontor for arbejdsgiverne, og man kan ikke påstå, at det just er nogen offensiv rolle for et socialt udvalg at have.

Jeg må altså fortsat anbefale, at man stemmer for det ændringsforslag, vi har stillet uden for betænkningen.

Men så siger hr. Kurt Brauer, og jeg tror også hr. Niels Mørk, at de vil stemme imod

[Kjær Rasmussen.]

vores ændringsforslag med henvisning til, at de har tillid til de oplysninger, de har fået fra socialministeren. Jeg skal ikke blande mig i den side af sagen, dog har jeg en fornemmelse af, hvilken kulør hr. Kurt Brauers og hr. Niels Mørks øjne har; men nu er det ikke så meget det, der er sagen. Hr. Kurt Brauer siger: I kan jo bare kontakte de folk, I har ude på arbejdspladserne, og høre, hvad de siger. Må jeg så ikke sige til hr. Kurt Brauer, at hvis hr. Kurt Brauer kunne læse, så havde han læst bilag 2 i betænkningen, den skrivelse, der er kommet fra LO; det er det, vi har gjort, og det er bl. a. derfor, vi har stillet det ændringsforslag, vi har stillet.

Med hensyn til socialdemokratiets forslag om at bevare den hidtidige ordning for børne- og ungdomsværn kan jeg sige, at vi vil stemme imod, fordi denne ordning vil hindre integrationen. Men i øvrigt skulle vi vel se at få afskaffet disse børne- og ungdomsværn. Det er da vores tanke, at disse børne- og ungdomsværn simpelt hen må kunne nedlægges, men forudsætningen er så også, at man fører den offensive sociale politik, som jeg lige berørte før.

Med hensyn til ændringsforslaget under nr. 3 er der for vores vedkommende at sige, at vi foretrækker den oprindelige formulering; og at vi derfor vil stemme imod det.

Mindretallets ændringsforslag under nr. 4 vil vi ligeledes stemme imod. Det er der flere tidligere ordførere som har givet udmærkede argumenter for at stemme imod, så jeg skal lade være med at gentage dem.

Ændringsforslagene stillet af et mindretal til lovforslag nr. 107 ser ud til at være til fordelelige, så dem kan vi støtte.

Må jeg i øvrigt sige til slut, at regeringen efter vores opfattelse har optrådt helt galt med hensyn til præsentationen af socialreformen. Folketinget står nu over for at skulle vedtage en ramme for socialvæsenet her i landet, uden at det er bekendt med, hvad regeringen agter at fylde i denne ramme.

Folketingets partier har ikke gennem en principdebat haft lejlighed til at fortælle regeringen, hvad de står for på det socialpolitiske område. Vi synes ikke, at en sådan fremgangsmåde er rimelig, og jeg må med

det samme spørge socialministeren, om hun agter at foranledige en sådan principdebat her i tinget nu eller eventuelt i begyndelsen af næste folketingsssamling.

Hanne Reintoft: Når man læser betænkningen og ser dens løse sammensætning og tænker på den tilsyneladende meget spredte debat, der har fundet sted — i betænkningen indrømmer man jo faktisk i en fælles beklagelse, at der nok vil opstå en masse tvivlsspørgsmål, når denne lov skal administreres — så må man igen atter og atter beklage, at et så vigtigt lovkompleks skal gennemføres uden en grundig og virkelig dybtgående debat om hele socialreformens sigte, altså ikke alene dens struktur, men også dens indhold og endelige mål.

Jeg har før fremhævet, at det er vores opfattelse, at en sådan stykvis gennemførelse af en reform, man har ventet så længe på, og en reform, der på mange måder stilles så store forventninger til ude i befolkningen, også fordi den på visse punkter er absolut påkrævet, kun kan skjule, at det faktisk ikke er en forbedring, man stiler mod, men endnu en indskrænkning i de i forvejen beskedne hjælpemuligheder og endnu en indskrænkning af vores for beskedne demokrati.

Enhver socialarbejder, det kan være en teoretiker såvel som en praktiker, må vide, at en virkelig dybtgående debat havde været nødvendig. Det er muligt, at den er ført i centraladministrationen og bare ikke ført ind i folketingsalen — det er også en meget beklagelig ting — men den burde være ført i meget højere grad ude i hele befolkningen.

Det fremgår af betænkningen, at man har været inde på en bedre koordinering af social- og sundhedsvæsenet, og jeg vil også meget gerne igen fremhæve, som det blev fremhævet ved første behandling, at sundhedsvæsenet — ikke mindst lægevæsenet, som man jo altid er bange for at røre ved — stadig i alt for høj grad optræder som et selvstændigt led, hvis man ønsker en virkelig koordination.

Men må jeg også henlede opmærksomheden på, hvad jeg også var inde på ved første behandling — og det er jeg ked af man ikke har taget op i udvalget, jeg forstod, at ministeren i og for sig også var interesseret i det — at man ikke har fået koordineret den

[Hanne Reintoff.]

pædagogiske sektor noget mere med den sociale. Opdragelse og undervisning er to sammenhængende faktorer i barnets personlighedsudvikling, og ved administrationen af børne- og ungdomsinstitutionerne bør der være et nært samarbejde med undervisningsmyndighederne; man burde vel overveje en direkte sammensmeltning af forvaltningen på disse to områder.

Jeg skal ikke gå ind i diskussionen mellem hr. Kurt Brauer og hr. Kjær Rasmussen om, hvem der har faglige kontakter, og hvem der ingen har. Jeg har selv den glæde at have faglige kontakter, og vi har diskuteret både LOs forslag og venstresocialisternes. Det ligger da ganske klart, at LOs forslag er en beskyttelse af den arbejdsformidling, som LO og socialdemokratiet selv har stået fadder til, idet de selv har lavet lovforslaget, og nu optræder VS altså som støtte for denne arbejdsformidling, som jeg i øvrigt troede man havde så meget at indvende imod.

Vi er også indstillet på at yde enhver form for støtte til, at arbejdsanvisningen ikke glider endnu længere fra fagbevægelsen, end den allerede er i forvejen, fordi jeg næsten tør sige, der kommer en dag, hvor utilfredsheden med arbejdsformidlingen er så stor, at kravet vil rejse sig om at få den tilbage til en mere folkelig og faglig administration. Derfor kan vi godt støtte ændringsforslaget, også LOs beskedne forslag om at sikre den i forvejen slette arbejdsformidling, men noget virkelig progressivt er det ikke. Det ligger mellem linjerne i dette lovforslag, at det i sit sigte har til hensigt yderligere at indskrænke fagbevægelsens administration af visse sikringsydelse, og det er i hvert tilfælde givet, at det kan danne grundlag for lovgivning, der vil medføre dette.

Vi må altså stadig fastholde, at man tværtimod i en virkelig progressiv ny socialreform i tillid til den folkelige administration og fagbevægelsen i al almindelighed lægger flere opgaver inden for det sociale sikringsapparat over til fagbevægelsen og de store arbejdspladsers tillidsmænd, f. eks., som jeg før har været inde på, beregning og udbetaling på hele det store dagpengeområde, selvfølgelig med den understregning, at vi også ved, at højtuddannet og velkvali-

ficeret personale skal tage sig af al den sociale rådgivning og den individuelle sociale behandling. Det kunne man fastsætte i lovforslag — jeg kan se, at det ikke har haft den mindste interesse i udvalget, heller ikke for socialdemokratiet — men man kan også vente, til det kommer som et krav fra befolkningen, og så bakke det op herinde. Det er nok den mest realistiske måde med det flertal, vi har i dag.

Jeg kan hertil føje, at vi stadig ikke kan gå ind for afskaffelsen af sygekasserne på det foreliggende grundlag. Jeg har før understreget, at vi erkender, at det demokrati, der var meningen med sygekasserne, deres grundtanke, desværre er blevet en stivnet form, og jeg mener også, socialdemokratiet bærer et dybt ansvar for, at det ikke blev noget, der var aktivt og levende. På den anden side vil jeg ikke være med til at afskaffe noget, der bare minder om en demokratisk form, før vi ved, at vi får et mere udvidet demokrati i stedet for, og der er ikke fremlagt noget konstruktivt forslag om det; tværtimod aner man bureaukratiseringen og udelukkelsen af det folkevalgte element på områder, hvor det naturligt har sin plads, nemlig på det planlæggende og kontrollerende felt og ved administrationen af lovenes pengeydelse. Jeg kan ikke tilslutte mig socialdemokratiets opbakning af sygekasserne, men vil undlade at stemme, da jeg ikke mener, man på nogen måde er kommet med en konstruktiv modidé, heller ikke fra regeringens side; dér går man ind for bureaukratiet.

Vi har gjort os klart, at hele den nye sociale struktur vil give børne- og ungdomsværnene nye og først og fremmest opgaver, der er anderledes. Her må vi dog støtte kommissionsforslaget, som også er tiltrådt af et flertal i udvalget, om sammensætningen af børneværnene, da vi ikke har gode erfaringer med den lemældighed, der, når man vælger for mange ikke direkte folkevalgte, kommer til at præge sammensætningen. Børne- og ungdomsforsorgen døjer nok med mennesker, f. eks. i tilsynsrådene på institutionerne, der uden at være egentlig valgt og med højst besynderlige, ofte meget parti-prægede kvalifikationer, pludselig skal optræde på dette felt. De virkelig folkevalgte og de uddannelsesmæssigt kvalificerede må

[Hanne Reintoft.]

danne grundstenen i børne- og ungdomsfor- sorgen, vel at mærke med hver deres ar- bejdsopgaver.

Vi konstaterer med tilfredshed, at folke- og invalidepensionisternes kontaktudvalg får lejlighed til at få en repræsentant i det styrelsesråd, der skal nedsættes. Men må jeg samtidig beklage, at man ikke også sørger for en bedre direkte repræsentation af den meget store personalegruppe på omkring 15.000 organiserede mennesker inden for hele den sociale sektor, som faktisk danner basis for, at alt vores sociale arbejde kan udføres. Det kan vel overvejes og nås endnu, og måske skulle ministeren overveje, om ikke ved udvælgelsen til rådet en af de ministere- rielt udpegede administrativt kunne komme med som repræsentant for denne gruppe, ligesom man har gjort for pensionisternes. Jeg tror, det vil give meget stor tilfredshed. Det drejer sig som sagt om mange menne- sker, der er basis for hele vort sociale appa- rat. Jeg vil gerne høre ministerens svar på det.

Med hensyn til den særlige lov om ånds- svageforsorg kan vi støtte mindretallets forslag om mere demokrati i sammensætning- en af både det centrale og de lokale vejle- dende råd. Her havde vi også gerne set en yderligere direkte og talrig repræsentation for basispersonalet i åndssvageforsorgen, nemlig omsorgspersonalet, der udgør 3.000 personer og danner grundlaget for virksom- heden også her. Jeg vil gerne spørge mini- steren, om ministeren mener, at disse har opnået tilstrækkelig repræsentation ikke mindst i de lokale råd. Det skal dog samti- dig tilføjes, at vi som fremhævet ved første behandling ser det som en stor fordel, at den mere eller mindre private bestyrelse med sine mere og især mindre heldige dispositio- ner ikke fortsætter. Må jeg i øvrigt her spørge ministeren, hvornår vi får den længe lovede dommerundersøgelse af visse for- hold i den bestyrelse, jeg tidligere har om- talt.

Jeg spurgte ministeren i spørgetiden i januar, og da blev den lovet os i februar. Jeg har regnet ud, at den først skal komme, når bestyrelsen er nedlagt, fordi det faktisk ikke er særlig tiltalende forhold, men hvis den kunne komme forinden, hører jeg meget gerne dette bekræftet.

Jeg kan bestemt støtte, at socialdemokra- tiet bebuder kontante forslag om socialre- formens indhold. Det har hele tiden været en farlig leg at vedtage en tom struktur, og debatten må snarest i gang om indholdet. Jeg bemærkede mig — men det er måske mere kuriositet, end det er virkelig politik — at man her for første gang i socialdemo- kratiets historie taler om fuld dækning ved indtægtstab ved sygdom, ulykke eller ar- bejdsløshed i stedet for at bruge vendingen „egentlig dækning“. Er det en nyvakt er- kendelse af, at man skal have 100 pct.s dækning, eller er det en fejlskrivning? Eller er det sådan en, skal vi sige gang gas?

Der har været diskussion om ankeadgang og oplysning om det. Det har undret mig meget at se ministerens forbeholdne udtale- lelse om denne ankeadgang. Jeg kan huske, jeg i sin tid rejste spørgsmålet under den forhenværende socialminister, der gav mig tilslutning til, at ankeforholdene måtte ændres betydeligt, og jeg mente også at have forstået på den nuværende regering, at vi faktisk her i folketingsalen var enige om, at adgangen til anke og oplysningen om adgangen til anke skulle gøres helt anderle- des demokratisk og let. Jeg mener, det må være en absolut pligt, at der skal oplyses om rettigheder til ydelser, om rettigheder til hjælp og om ankeadgang, hvis ikke man får disse ydelser eller denne hjælp. Og jeg kan gentage, at vi ikke er tilfreds med kommis- sionens skitserede ankeapparat. Som jeg før har nævnt, mener jeg, det bør gøres betyde- lig mere tilgængeligt, det bør bestå af sag- kyndige og folkevalgte med lokalkendskab og med nær tilknytning til den pågældende egns befolkning, og endelig må det have forpligtelse til efter mundtlig og skriftlig orientering at træffe afgørelsen inden en fastsat og bestemt ikke for lang tidsfrist.

Der er som sagt i det hele taget nok at være utilfreds med, også de henkastede bemærkninger om, at man må søge at skaffe sig kvalificeret personale. Jeg tror, at kvali- ficeret personale bliver en simpel nødven- dighed, hvis dette forslag ikke skal blive fia- sko eller kaos, og det vil som sædvanlig gå ud over de socialt dårligst stillede. Det er muligt, dette personale ikke eksisterer, men vi kan i hvert fald ikke klage over mang- lende interesse blandt vor ungdom for at få de sociale uddannelser. Vi snakker så tit om,

[Hanne Reintoff.]

at vi har fri adgang til uddannelse, det har vi jo ikke på hele det sociale felt, hvor vi hvert år afviser flere hundrede unge, der kunne tænke sig at uddanne sig på et område, hvor vi både kvalitativt og kvantitativt mangler personale.

Jeg vil ikke lægge skjul på, at det er et rodet forslag. I bedste fald virker det ikke gennemtænkt, i værste fald virker det som oplæg til en forringelse både af den sociale service og af demokratiet. Vi kan derfor ikke på det foreliggende grundlag give vor tilslutning til denne start på en socialreform, der ganske vist er så forfærdelig nødvendig og ventet med så megen spænding, og som burde, hvis det var sandt, at dette var et reformsamfund, have været begyndelsen til en helt anderledes grundig sanering af vort dårlige og efterhånden gammeldags sociale forsorgssystem.

Socialministeren (Nathalie Lind): Jeg vil begynde med at rette en varm tak til udvalget for det meget betydelige arbejde, der er udført. Det fremgår af betænkningen, at udvalget har haft 18 møder, og for yderligere at uddybe det kan jeg nævne, at jeg lige så efter, hvor mange spørgsmål man har fremstillet. Der har i alt været 89 skriftlige besvarelser af spørgsmål fra udvalget, og der har været 18 samrådsspørgsmål. Og jeg er taknemlig for, at interessen for dette lovforslag har foreligget blandt samtlige medlemmer i udvalget, og at der i så vid udstrækning, som det fremgår af betænkningen, på mange væsentlige punkter også er sammenfaldende opfattelser.

Der er ikke stillet mange konkrete spørgsmål til mig her. Hr. Niels Mørk havde et enkelt med hensyn til dette styrelsesråd, som man var indforstået med, og hvor man fandt, at det var en rimelig ordning, at folke- og invalidepensionisternes kontaktudvalg fik en fast plads i udvalget. I øvrigt henviste hr. Niels Mørk til, at der forelå en besvarelse fra ministeriet gående ud på, at fortolkningen af, hvem der skulle kunne tilkaldes — specialister eller kyndige på området — ikke måtte være alt for snæver, og rejste spørgsmålet om, hvorvidt der kunne være mulighed for, at der til et sådant styrelsesråd kunne komme henvendelser udefra. Jeg kan blot henvise til, at det

vel til ethvert organ, også den socialstyrelse, der oprettes, vil være muligt at rette henvendelser.

Der blev fra forskellig side fremsat kommentarer til spørgsmålet om børne- og ungdomsværnets stilling. Jeg mener, at det kompromis, som lovforslaget er udtryk for, betyder, at man anerkender den indsats, der gøres på dette område og fortsat kan gøres af enkelte særlig interesserede uden for kommunalbestyrelsens egen kreds, og jeg mener, det er rimeligt, at man, når man samtidig sikrer, at flertallet er kommunalbestyrelsesmedlemmer, følger regeringens forslag på dette punkt. Jeg er her enig med fru Grethe Philip og vil gerne understrege — det er også fremhævet over for udvalget — at den ændring, der sker af børne- og ungdomsforsorgsloven, hvorefter børne- og ungdomsværnet alene skal træffe beslutninger om hjælpeforanstaltninger over for enkelte børn og unge, på den anden side betyder, at man opretholder bestemmelsen i børne- og ungdomsforsorgslovens § 27, stk. 2, hvorefter børne- og ungdomsværnet, hvis der foreligger forbigående vanskeligheder og man ved økonomisk hjælp kan undgå at anbringe et barn uden for hjemmet, fortsat har hjemmel og adgang til at gøre dette.

Et andet gennemgående punkt i de indlæg, der har været, er spørgsmålet om, hvorvidt det var rigtigt i dag, nu på dette tidspunkt, at træffe bestemmelse om, hvordan den fremtidige sygesikringsordning skal være. Hr. Niels Mørk nævnede det socialdemokratiske ændringsforslag om, at ordene „kommunalt administreret“ i § 26 skulle gå ud. Jeg tror ikke, det ville være rigtigt hverken over for kommunerne, men heller ikke — det har flere af ordførerne også været inde på — over for sygekassernes ledelse og medarbejdere. Det må være rimeligt, at man så tidligt som muligt har kendskab til, hvilken principiel stilling folketinget har på dette område. For der vil blive tale både om forhandlinger med de kommunale organisationer og med sygekassernes samvirksomhed om, hvordan en overgang kan realiseres, og hvis disse forhandlinger skal foregå på et realistisk grundlag, er det af vigtighed, at der foreligger en tilkendegivelse fra folketinget af, at administrationen fremtidig i overensstemmelse med kommissionens flertalsforslag skal varetages af kommunerne.

[Socialministeren.]

Hr. Valbak bad mig om at være opmærksom på, hvordan administrationen af lovforslagets § 18, stk. 4, om afholdelse af udgifterne ved revaliderings- og pensionsnævnets virksomhed, ville virke i praksis. Jeg er naturligvis villig til, at man også på dette område drager erfaringer af de ændringer, der kommer.

Fru Grethe Philip var inde på spørgsmålet om, hvorvidt det var rimeligt som i det socialdemokratiske mindretalsforslag at forlange, at der skulle være en udtrykkelig bestemmelse i loven om, at kvinder skulle være repræsenteret i børne- og ungdomsværnet. Jeg er enig i, at man, som det er sket i betænkningen, nævner betydningen af, at der er en alsidig repræsentation i disse værn. Jeg kan ikke finde, at det skulle være nødvendigt specielt at understrege, at kvinder skulle være medlem af værnene. Med den udvikling, vi har set, er der mange, også mange kvinder, der har interesse for dette arbejde.

Med hensyn til de bemærkninger, der blev fremsat om lovforslaget vedrørende åndssvage, er jeg glad for de bemærkninger, fru Grethe Philip kom med og vil hertil kun knytte dette, at når der fra mindretallets side henvises til betænkeligheder for den fortsatte udbygning, ja, så står jo heroverfor netop det andet hensyn: i så vid udstrækning som muligt at integrere de åndssvage i den almindelige sociale service. Her er der netop forskellige opfattelser i bestyrelsen for statens åndssvageforsorg. Ud af de 9 medlemmer har 4 været indforstået med regeringens forslag, medens de 5 har indtaget en holdning svarende til det, som mindretallets forslag går ud på. Jeg synes, det i denne forbindelse også må være rimeligt at nævne, at åndssvageforsorgens personaleforbund over for ministeriet og over for socialudvalget har givet udtryk for, at man kan tiltræde forslaget om, at åndssvageforsorgen bringes ind under socialstyrelsen.

Flere talere har været inde på spørgsmålet om uddannelse, og det er også omhandlet i betænkningen. Jeg tror, jeg før her i tinget eller også i udvalget har haft lejlighed til at sige, at vi i socialministeriet er ret langt fremme med planer om at iværksætte uddannelse, både omskoling og nyuddannelse, af de mennesker, der er ansat inden for den

sociale forvaltning i kommunerne, og at vi også kommer i gang i dette finansår.

Endelig har fra forskellige ordføreres side været rejst spørgsmålet — det har ikke mindst drejet sig om det centrale og de lokale vejledende råd inden for åndssvageforsorgen — om der er en tilstrækkelig alsidig repræsentation dækkende de mennesker, der arbejder med de åndssvage.

Der er fra mindretallet kommet et forslag om, at rådene skulle udvides med 1 medlem, som skal udpeges efter indstilling fra landsorganisationen. Jeg vil gerne knytte nogle bemærkninger hertil, også fordi det fra mindretallets side siges, og det blev også sagt af socialdemokratiets ordfører i dag, at flertallet af dem, der arbejder inden for åndssvageforsorgen, ingen repræsentation får, hvis man skal følge lovforslagets opbygning af disse råd. Det, man har ønsket med lovforslaget, har været at anvende den faglige indsigt, som i første række pleje- og behandlingspersonalet har, til gavn for forsorgens patienter. Hele denne diskussion må vel også retfærdigvis ses på baggrund af, at den meget store gruppe af ansatte inden for åndssvageforsorgen i dag overhovedet ikke har nogen repræsentation på de afgørende felter. Lovforslaget her går ud på, at personalet får 2 repræsentanter, og på tilsvarende måde er der en udvidet repræsentation for forældregrupperne. Jeg vil gerne understrege, at det for så vidt er rigtigt, når man siger, at af forsorgens samlede personale på ca. 9.000 medarbejdere vil ca. 5.000 ikke direkte blive repræsenteret i de vejledende råd, men hovedparten af de 5.000 er enten kontorpersonale eller timelønnet medhjælp, som er uden direkte berøring med forsorgsudøvelsen, og det, som har været opgaven, og som har været diskuteret meget grundigt i socialudvalget, er, om man kunne finde former for en naturlig repræsentation også for de andre personalegrupper. Man har undersøgt — jeg har nævnt det over for socialudvalget — de forsøg, man har foretaget, idet man havde tænkt sig, om måske samarbejdsudvalgene, hvor der også er en personalerepræsentant for LO, var en vej frem. Der har vi ikke fundet andre muligheder end det, lovforslaget går ud på, og det må vel i denne forbindelse igen understreges, hvad der er rådene opgave. Rådene skal ikke overtage opgaver, som i dag løses i

[Socialministeren.]

samarbejdsudvalgene, hvor man ved forhandlinger mellem ledelses- og personalerepræsentanterne i praksis skal udmønte tanker om demokrati på arbejdspladsen. Formålet med disse råd er at anvende den saglige indsigt, som det personale, der har med klienterne at gøre, er i besiddelse af. Jeg har også forstået, at man fra åndssvageforsorgen selv stort set er tilfreds med den løsning, der er fundet.

Der er så til allersidst i anledning af de konkrete spørgsmål, fru Hanne Reintoft stillede mig, blot grund til at sige, at fru Hanne Reintoft er ekspert i at postulere forskellige ting og derefter beklage, at disse postuler enten er rigtige eller forkerte. Der blev også postuleret her, at resultatet af dommerundersøgelsen vedrørende nogle forhold, som man har påstået at et bestyrelsesmedlem i åndssvageforsorgen skulle have gjort sig skyldig i, ikke har foreligget endnu, fordi man ville vente, til bestyrelsens funktionsperiode var ophørt. Jeg kan kun sige, at jeg har ikke nogen magt over, hvad en byretsdommer foretager sig. Der har været udveksling af indlæg i denne sag. Jeg har flere gange spurgt — jeg er lige så interesseret som fru Hanne Reintoft i at få det frem. Mine bemærkninger her i dag går kun på dette, at der skulle være en bevidst sammenhæng mellem bestyrelsens funktionsperiode og dette, at denne undersøgelse har trukket ud. Det vil jeg bestride.

Hanne Reintoft: Når jeg nu er i den lykkelige situation, at ministeren for en gangs skyld vil svare mig på mine konkrete spørgsmål, vil jeg gerne først have svar på det første spørgsmål, om ministeren finder, at de 15.000 socialarbejdere er tilstrækkeligt repræsenteret i styrelsesrådet.

Og må jeg så lige tilføje, at det var jo ikke mig, der kom med det postulat, at dommerundersøgelsen ville være færdig i februar. Det var faktisk ikke mit postulat.

Kjær Rasmussen: Det er muligt, det er mig, der har været uopmærksom et øjeblik, men jeg hørte ikke, hvorvidt socialministeren svarede på mit spørgsmål, om hun ville foranledige en principdebat om socialpoli-

tikken i denne eller umiddelbart i begyndelsen af næste samling.

Socialministeren (Nathalie Lind): Fru Hanne Reintoft bruger efter min opfattelse fremmedord på en mærkelig måde. Jeg udtalte her i tinget i februar — jeg har ikke den nøjagtige ordlyd, men jeg formoder, den gik på, at jeg forventede eller håbede, at vi meget snart kunne få resultatet af en dommerundersøgelse. Det har vi altså ikke fået endnu. Man kan sige, at jeg har udtrykt mig for optimistisk, men man kan ikke sige, at jeg har postuleret noget, som ikke er rigtigt. Sådan forstår jeg i hvert fald ikke udtrykket postulat.

Må jeg med hensyn til sammensætningen af rådet sige, at jeg vil ikke på forhånd kunne binde mig til at foretage en udpegning som af fru Hanne Reintoft foreslået. Det må også ses i sammenhæng med, hvilke opgaver det er, rådet skal varetage, og det skal der udarbejdes nærmere regler for.

Hr. Kjær Rasmussen savnede svar på, hvorvidt der i denne samling eller måske i begyndelsen af næste samling kunne komme en principdebat. Jeg vil gerne overveje det, men jeg har visse reservationer ved tanken om en principdebat om et så stort emne som hele sociallovgivningen. Jeg tror, at en virkelig frugtbar debat får vi kun i forbindelse med de enkelte lovforslag. Jeg tvivler om, at almindeligt holdte udtalelser, lettere svævende i luften, gør folketinget bedre egnet til at løse de sociale spørgsmål. Jeg skal gerne overveje det, men det er min forhåndsindstilling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender.

§§ 1-5

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslaget uden for betænkningen af *Kjær Rasmussen* og *Sigsgaard* (se sp. 000) forkastedes med 122 stemmer mod 4.

§ 6

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1 i betænkningen om en ny affattelse af § 7

forkastedes med 84 stemmer mod 44; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

§§ 7-10, ændringsforslag nr. 2 i betænkningen, § 11, således ændret, og §§ 12-16 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3 i betænkningen vedtoges med 119 stemmer mod 11; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

§ 17, således ændret, og §§ 18-25 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4 i betænkningen forkastedes med 82 stemmer mod 46; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 26, ændringsforslag nr. 5 i betænkningen, § 27, således ændret, og §§ 28-31 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om for sorgen for åndssvage og andre særlig svagtbegavede. (Vedrørende forsorgens administration m. v.).

Ændringsforslag nr. 1 forkastedes med 73 stemmer mod 58.

Ændringsforslag nr. 2 betragtedes som forkastet med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 1.

§ 1, ændringsforslag nr. 3, § 2, således ændret, og § 3 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om revalidering. (Vedrørende den centrale administration m. v.).

§ 1, ændringsforslaget og § 2, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Sluttelig foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om børne- og ungdomsforsorg. (Vedrørende den lokale og centrale administration.)

Ændringsforslagene nr. 1-3, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 4 og § 2, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om udlån til sammenlægning, supplering samt oprettelse af jordbrug m. m.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 82) findes i tidenden sp. 2955, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 953).